

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

голова Приймальної комісії

 проф. А.С. Цепенда

„21” лютого 2022 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування для прийому вступників на другий курс
(з нормативним терміном навчання на вакантні місця)
у межах вакантних місць ліцензованого обсягу з

Географії

для зарахування на навчання за ступенем бакалавра
за спеціальністю

106 Географія

(освітньо-професійна програма «Географія»)

на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста у 2022 році

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Протокол № 4 від „21” __02__ 2022 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з «Географії» є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем бакалавра за спеціальністю 106 Географія (освітньо-професійна програма «Географія») при прийомі на навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника у 2022 році.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

Землезнавство

1. Об'єкт та предмет вивчення географії.
2. Місце географічних дисциплін у системі наук.
3. Джерела географічних знань.
4. Методи географічних досліджень.
5. Розвиток уявлень про форму та розміри Землі.
6. Добовий рух Землі та його наслідки.
7. Річний рух Землі та його наслідки.
8. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники.
9. Географічні дослідження світу та України в різні історичні епохи.
10. Сучасні географічні дослідження та їх значення.
11. Внутрішня будова Землі.
12. Поняття «земна кора», «літосфера», «літосферна плита», «тектонічні структури», будова та типи земної кори, породи та мінерали що її складають.
13. Рухи літосферних плит. Походження материків і океанів.
14. Вулкани та землетруси, райони їх поширення.
15. Зовнішні сили, що змінюють земну поверхню.
16. Корисні копалини та їх класифікація за походженням.
17. Основні форми земної поверхні: гори і рівнини.
18. Рельєф дна Світового океану.
19. Значення рельєфу в господарській діяльності людини та вплив діяльності людини на рельєф.
20. Атмосфера та її характеристики.
21. Тепловий баланс Землі.
22. Баричне поле Землі і вітер.
23. Гідросфера та її характеристики.
24. Поняття «біосфера», її складові та межі.
25. Ґрунти, їхні властивості та відмінності.

26. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ суходолу і океану.
27. Вплив біосфери на інші оболонки. Вплив людини на біосферу. Охорона біосфери.
28. Поняття «географічна оболонка». Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність.
29. Зональні та а зональні природні комплекси.
30. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людини.

Картографія

31. Зображення земної поверхні на малюнку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку.
32. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта», «азимут».
33. Картографічні проєкції та спотворення.
34. Види масштабу. Класифікація карт. Топографічні карти та їх практичне використання.
35. Визначення напрямків географічних координат об'єктів, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів.
36. Значення карт у житті людини.

Метеорологія та гідрологія

37. Поняття «атмосфера», її склад та будова, значення.
38. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері й на земній поверхні.
39. Температура земної поверхні та повітря, її зміни з висотою і розподіл залежно від кута падіння сонячних променів.
40. Атмосферний тиск його вимірювання. Основні пояси атмосферного тиску Землі.
41. Загальна циркуляція атмосфери. Постійні вітри. Циклони й антициклони. Сезонні та місцеві вітри.
42. Вода в атмосфері. Вологість повітря.
43. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Повітряні маси й атмосферні фронти.
44. Поняття «клімат». Кліматичні пояси та області. Залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу.
45. Вплив клімату та погоди на господарську діяльність.
46. Поняття «гідросфера» та її основні частини.
47. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки.
48. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності.
49. Рух води в Світовому океані. Морські течії.
50. Води суходолу.
51. Річка та її частини. Елементи річкової долини. Річкові басейни. Живлення та режим річок.
52. Озера, їх походження.
53. Болота.

54. Льодовики, багаторічна мерзлота.
55. Підземні води. Джерела. Штучні водойми.
56. Використання Світового океану та вод суходолу в господарській діяльності людини.

Географія материків і океанів

57. Поняття «материк» і «частина світу».
58. Формування зональних та азональних природних комплексів на материках.
59. Особливості фізико-географічного положення океанів.
60. Геологічна будова та рельєф дна океанів.
61. Властивості водних мас та океанічні течії.
62. Своєрідність органічного світу океанів.
63. Природні ресурси океанів та їх використання. Проблема забруднення океанічних вод.
64. План географічної характеристики материка (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
65. Особливості фізико-географічного положення (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
66. Основні елементи берегової лінії (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
67. Дослідження та освоєння (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
68. Геологічна будова (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
69. Основні форми рельєфу материка (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
70. Корисні копалини та закономірності їх розміщення на материку (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
71. Загальні особливості клімату. Кліматичні пояси і типи клімату (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
72. Води суходолу: головні річкові системи, озера, басейни підземних вод, їх гідрологічні особливості (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
73. Природні зони та закономірності їх розміщення (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
74. Особливості ґрунтового, рослинного покриву та тваринного світу (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
75. Населення (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
76. Взаємодія людини і природи.
77. Природні ресурси материків і океанів, їх класифікація.
78. Зміна взаємозв'язків між компонентами природи під впливом

господарської діяльності людини.

79. Порушення рівноваги в природних комплексах материків та океанів.

80. Проблема забруднення навколишнього середовища. Види забруднення, основні джерела їх надходження.

81. Природоохоронні території. Міжнародні організації з охорони природи.

Фізична географія України

82. Формування території, сучасні розміри, адміністративно-територіальний поділ.

83. Географічне положення, кордони, розташування території України стосовно годинних поясів.

84. Місце України на політичній та економічній карті світу.

85. Господарська оцінка економіко-географічного положення.

86. Основні риси рельєфу: низовини, височини, гори.

87. Тектонічні структури, їх будова та рухи. Особливості геологічної будови території України.

88. Геоморфологічна будова.

89. Чинники виникнення несприятливих геологічних і геоморфологічних процесів та шляхи запобігання їм.

90. Мінерально-сировинні ресурси та їх класифікація.

91. Закономірності поширення, характеристика та господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин.

92. Основні кліматотвірні чинники. Загальні риси клімату.

93. Типи повітряних мас. Розподіл температури повітря і опадів на території України.

94. Основні кліматичні показники. Сезонні особливості клімату.

95. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення.

96. Загальні гідрологічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу.

97. Основні річкові басейни.

98. Болота, їх типи і поширення.

99. Озера і водосховища.

100. Підземні води.

101. Несприятливі гідрологічні явища і заходи запобігання їм.

102. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорони.

103. Ґрунтовий покрив. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення.

104. Карта ґрунтів України.

105. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси України.

106. Охорона земельних ресурсів.

107. Різноманітність видового складу рослинності, закономірності поширення рослинності.

108. Рослинні комплекси лісів, степів, луків.

109. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення.
110. Зелена книга України. Різноманітність видового складу тварин.
111. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір.
112. Тваринні ресурси, заходи з їх охорони і відтворення. Червона книга України.
113. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення.
114. Мішані та широколистяні ліси. Лісостеп.
115. Степ.
116. Господарська характеристика природних зон, проблеми використання природних ресурсів й охорони природи.
117. Українські Карпати. Кримські гори.
118. Природногосподарська характеристика гірських областей, проблеми використання ресурсів й охорони природи.
119. Чорне та Азовське моря.
120. Природногосподарська характеристика морів , проблеми використання ресурсів та охорони природи.
121. Геоекологічна ситуація. Основні забруднювачі навколишнього середовища. Вплив геоекологічної ситуації на населення.
122. Природоохоронні заходи. Категорії природно-заповідного фонду.

Загальні положення економічної та соціальної географії

123. Зв'язок економічної та соціальної географії з іншими науками.
124. Методи економіко-географічних досліджень.
125. Поняття “природний рух населення”. Відтворення населення.
126. Демографічні процеси і демографічна політика.
127. Механічний рух (міграції) населення. Поняття “еміграція”, “імміграція”, “міграція”, “сальдо міграції”. Внутрішні і зовнішні міграції. Міграційні процеси і міграційна політика держав.
128. Статеві-віковий склад населення, його наслідки.
129. Міське і сільське населення. Типи населених пунктів.
130. Урбанізація. Субурбанізація. Міські агломерації.
131. Типи міст за розмірами та за функціями.
132. Типи сільських поселень, особливості їх розміщення.
133. Поняття “трудова ресурси”, “економічно активне населення”, “зайнятість населення”, “безробіття”.
134. Географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи. Ресурсозабезпеченість. Природокористування: раціональне і нераціональне.
135. Поняття про господарство і національний господарський комплекс.
136. Міжнародний географічний поділ праці (МГПП).
137. Поняття “НТР” та її основні риси. Галузева структура господарства. Поняття “галузь” і “міжгалузевий комплекс”.
138. Форми суспільної організації виробництва. Інфраструктура, її види.

139. Поняття про територіальну структуру господарства.
140. Значення зовнішніх економічних зв'язків у господарстві країни.
141. Показники соціально-економічного розвитку. Валовий національний продукт, національний доход. Показники якості життя.
142. Промисловість як сфера матеріального виробництва.
143. Галузева структура паливної промисловості. Сировинна база. Вугільна промисловість. Нафтова промисловість. Нафтопереробна промисловість. Газова промисловість.
144. Електроенергетика як складова ПЕК. Основні типи електростанцій. Енергосистема Альтернативні способи одержання енергії.
145. Чорна металургія. Сировинна база. Чинники розміщення.
146. Кольорова металургія. Склад і сировинна база. Чинники розміщення підприємств галузі.
147. Роль машинобудування у господарстві держави. Структура галузі. Міжгалузеві та внутрішньогалузеві зв'язки. Чинники розміщення: наукоємні, трудомісткі і металомісткі галузі.
148. Хімічна промисловість, її галузева структура. Природно-сировинна база хімічної промисловості і використання відходів.
149. Структура та значення лісової та деревообробної промисловості, особливості її розміщення. Целюлозно-паперове і лісохімічне виробництво.
150. Галузева структура промисловості будівельних матеріалів. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база.
151. Галузева структура легкої промисловості. Чинники її розміщення.
152. Галузевий склад харчової промисловості. Чинники розміщення галузей.
153. Значення сільського господарства в економіці держави.
154. Галузева структура сільського господарства.
155. Зв'язок сільського господарства з іншими галузями. Природно-географічні фактори розвитку сільського господарства.
156. Сільськогосподарські угіддя, їх структура. Меліорація земель.
157. Галузева структура і виробничі особливості рослинництва.
158. Тваринництво, його структура. Кормова база тваринництва.
159. Роль транспорту в розвитку господарства країни. Види транспорту.
160. Залізничний транспорт. Автомобільний транспорт. Водний транспорт. Повітряний транспорт. Трубопровідний транспорт.
161. Галузі соціальної сфери. Сфера послуг. Галузі виробництва товарів народного споживання їх значення.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко В.М. Географія материків і океанів / В.М. Бойко, С.В. Міхелі. – К.: Зодіак ЕКО, ВД «Освіта», 2011.
2. Вальчук-Оркуша О.М. Загальне землезнавство. Гідрологія / О.М. Вальчук-Оркуша. – Вінниця: Едельвейс, 2010. – 267 с.

3. Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства: Навчально-методичний посібник / О.В.Арїон, Т.Г.Купач, С.О.Дем'яненко . – К., 2017. – 226 с. (з табл.та рис.)
4. Географія : підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів / Й. Р. Гілецький, Р. Р. Сливка, Я. Д. Атаманюк, Р. Д. Чобан. — Харків : Вид-во «Ранок», 2017. — 208 с.
5. Гудзеляк І. Географія населення: Навчальний посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 126 с.
6. Гуцуляк В.М. Ландшафтознавство: Теорія і практика Навчальний посібник. - Чернівці: Книги - ХХІ, 2008. - 168 с.
7. Дидактика географії: Монографія / В.М.Самойленко, О.М.Топузов, Л.П.Вішнікіна, О.Ф.Надтока, І.О.Діброва. – К.: Педагогічна думка, 2014. – 586 с.
8. Книш М. М. Глобальні проблеми людства: навчальний посібник./ Книш М. М., Котик Л. І.- Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015.
9. Ковалишин Д., Сивий М., Дем'янчук П., Гулик С., Гавришок Б., Волік О. Регіональна фізична географія поверхні Землі. Навчальний посібник. В 3 -х ч. Ч.3. Тернопіль, 2018, 568 с
10. Ковалишин Д. І., Сивий М. Я., Дем'янчук П. М., Волік О. В., Гулик С. В., Гавришок Б. Б., Алексієвець М.О. Регіональна фізична географія поверхні Землі. В 4-х ч. Ч. 4. Суходільна поверхня Землі (Євразія). Кн. 1. Європа: Посібник для студентів географічних спеціальностей закладів вищої освіти / За редакцією проф. М. Сивого та проф. Й. Свинка. Тернопіль – Торонто: Осадца Ю. В., 2020. 392 с.
11. Ковалишин Д. І., Сивий М. Я., Дем'янчук П. М., Волік О. В., Гулик С. В., Гавришок Б. Б. Регіональна фізична географія поверхні Землі. В 4-х ч. Ч. 4. Суходільна поверхня Землі (Євразія). Кн. 2. Азія: Посібник для студентів географічних спеціальностей закладів вищої освіти / За редакцією проф. М. Сивого та проф. Й. Свинка. Тернопіль – Торонто: Осадца Ю. В., 2020. 376 с.
12. Костів Л. Я Фізична географія материків і океанів. Африка : навч.-метод. посібник / Л. Я. Костів. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 184 с.
13. Корнус О. Г. Історична географія : навчальний посібник / О. Г. Корнус ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2013. – 156 с.
14. Немець Л. М., Сільченко Ю. Ю., Вірченко П. А. Економічна і соціальна географія України. Навчальний посібник. – Харків, 2014. – 265 с.
15. Природничо-географічне моделювання : підручник / В.М. Самойленко, І.О. Діброва. – Київ : Ніка-Центр, 2019. – 320 с.
16. Рельєф України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В.В. Стецюка. – К.: Видавничий дім «Слово», 2010. – 688 с.
17. Ретроспективна етнічна географія поселень Прикарпаття: монографія / В.П. Круль, Р.М. Гищук. – Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2019. – 312 с.

- 18.Свинко Й. М., Сивий М. Я. Геологія: Підручник. — К.: Либідь, 2003. — 480 с.
19. Соціальна географія: підручник/ за ред. Л.Немець та К.Мезенцева. – Київ: Фенікс, 2019. – 304 с.
20. Стадник О. Географія: Комплексне видання / О.Г. Стадник.- Літера, 2017.- 416 с.
21. Сучасне природокористування: суспільно-географічний контекст: Навчально-методичний посібник / О.Л. Дронова, С.П. Запотоцький. - К., 2018. - 214 с
22. Топографічне картографування. Навчальний посібник / Л.М.Даценко, О.С.Гончаренко. - Київ.: 2019. - 88 с.
23. Топчієв О.Г. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навчальний посібник / Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В. – Херсон: Олді-плюс, 2015 – 372с.
24. Топчієв О.Г. Методологічні засади географії: підручник / О.Г. Топчієв, Д.С. Мальчикова, І.О. Пилипенко, В.В. Яворська. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 366 с.
25. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін : монографія / за ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. – Київ: Фенікс, 2017. – 438 с.
26. Шевченко Р. Ю. Картографія: Електронний підручник / Шевченко Роман Юрійович. — К.: ЦНМВ «Кий», 2015. — 230 с.
27. Шищенко П.Г. Фізична географія України / П.Г. Шищенко, Н.В. Муніч. –К.: Зодіак ЕКО, ВД «Освіта», 2011.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.